

Något om svenskt koralarbete 1960

Rapport vid Kyrkosångens Vänners Centralkommittés sammanträde den 3 januari 1961.

Det osedvanligt stora intresse som kyrkans församlingsång, dess psalmer och koraler, varit föremål för under senare år, i första hand bland kyrkomusiker och präster, men även bland åtskilligt annat kyrkfolk, synes under det nu tilländalupna året 1960 ingalunda ha avtagit. Tvärtom förefaller debatten att vidgas ytterligare: nya grupper och nya synpunkter drages in i det pågående meningsutbytet och experimenterandet. Som helhet ter sig situationen långt ifrån klar. Ofta står åsikt mot åsikt, och målsättningarna skiftar uppenbarligen betydligt. Detta beror givetvis på att såväl kyrkfolket i gemen som prästerskapet och kyrkomusikerkåren utgör allt annat än enhetliga begrepp, något som komplicerar koralfrågornas problematik och i varje fall garanterar att debatten inte upphör.

Helt i linje med KSV:s strävanden är den tydliga tendens till ökat samarbete mellan präster och kyrkomusiker som kan noteras under året. Den torde stå i visst samband med av Kyrkomusikernas Tidning, senare även av prästerliga organ, publicerade artiklar i ämnet. Kontraktsmöten mellan präster och kyrkomusiker har hållits på flera håll, och bland de konkreta frågor som därvid avhandlats, må särskilt nämnas högmässans psalmlista. Att denna mer än hittills bör framgå ur prästens och kyrkomusikerns gemensamma överväganden, är en insikt som sprider sig alltmer.

En viktig händelse på koralfronten är att

Collegium Musicums, alias Harald Göransson, samling "Koralmusik" från 1957 nu följts av en omfångsrik del II, redigerad av Harald Göransson och Lars Edlund. Här är huvudsyftet att förse kyrkoårets samtliga sön- och helgdagar med alternatimsättning till en eller flera psalmer, varför samlingen — för att citera företalet — "främst fullföljer en sidolinje från Koralmusik I". Vidare innehåller samlingen sättningar till 9-faldigt Kyrie för kör och församling. Koralmusik II togs under upphovsmännens ledning i bruk vid den traditionella koralveckan i Båstad i augusti och en liknande vecka i Vadsstena. Mottot för Båstadveckan var denna gång "Evangelisk kyrkovisa i nutiden". En kväll var anslagen till en stor debatt kring ämnet "Kyrkans nya psalm och visa" med en rad särskilt inbjudna talare ur olika läger. Som förberedelse till denna debatt hade nya koralmelodier till utvalda, delvis nyskrivna, texter beställts från några av landets kompositörer av kyrkomusik. En del av dessa nya koraler prövades vid detta tillfälle. Under den följande natten föddes å Stiftsgården en psalm gemensamt av Bo Setterlind — texten — och Sven-Eric Johansson — musiken, i "tolvton". Den fick namnet "En kristens dagvisa" och är måhända den första i sitt slag i Sverige.

Debatten om psalm och koral i nutiden fortsattes på hösten vid en konferens i Sigtuna. Bo Setterlind återkom med stridsskriften "Psalmer i atomåldern?" Även om det textliga elementet här kommer i första rummet, ytttrar sig förf. också gärna och utförligt om det musikaliska. Skriften sjuder av entusiasm och optimism. Vad en läsare kanske efterfrågar är en

nykter bedömning av den allmänna själsliga beskaftenheten hos det folk inom och utom kyrkans murar till vilket en ny psalmbok skall vända sig.

Den andliga sektionen hos Sveriges Radio har tagit upp tråden från "Psalmer i atomåldern" och inlett en programserie med den djärva underrubriken "steg mot en ny psalmbok".

Vid rikskyrkosångshög tiden i Hälsingborg i augusti förekom som särskild programpunkt — och en mycket lyckad sådan — psalmsång av körer och menighet växelvis och samfällt under ledning av Henry Weman. Det skedde i samband med rikskörens framträdande i "Idrottens hus". Den KSV-dag, som tidigare brukat följa i omedelbar anslutning till rikskyrkosångshög tiderna men som inte förekom denna gång, efterlystes av Waldemar Ahlén i referat i Kyrkosångsförbundet.

En på sitt område viktig produkt av nyskapande inom kyrklig unison sång nådde sin fullbordan under året och utkom av trycket i augusti, nämligen "Kyrkvisor för barn". Bakom denna sångbok, som i första hand vill tillgodose söndagsskolans behov men bör kunna fylla en uppgift långt utanför dennas gränser och även lämna material till en framtida psalmbok, ligger ett flerårigt kommittéarbete på föranstaltande av Diakonistyrelsens söndagsskolnämnd. Den kyrkomusikaliska sidan har företrätts av Harald Göransson och undertecknad. Över tusentalet nya melodier sändes in till kommittén, och ca 70 av dessa återfinnes i sångboken, som även innehåller en del äldre material från skilda tider.

Kanske är det befogat att här till slut nämna en meningsyttring, som väckt anstöt på sina håll inom kyrkomusikerkåren men antagligen

motsvarar tänkesättet hos en stor del av kyrkokörsångarna, kyrkobesökarna och eventuellt även kyrkomusikerna. Jag åsyftar en i tidningen Kyrkosångsförbundet publicerad lång artikelserie "En kyrkosångares funderingar" av folkskollärare Gunnar Dahlquist. Kärnan utgöres av opposition mot en i harmoniskt avseende mera "modern" och dissonansrik behandling av församlingskoralens ackompanjemang. Vad som än kan vara att säga om delar av denna artikelserie, torde ingen kunna förneka att den tar upp en fråga av stor betydelse och stort intresse för de skaror av icke-musikspecialister som bär upp den svenska kyrkan och dess gudstjänstliv.

På den gregorianska sångens område må nämnas att landets tidegärdssjungande grupper och enskilda nu begärligt börjat tillägna sig det rika material, som det under föregående år utkomna Svenskt Antifonale del II ställt till deras förfogande. En serie gammalkyrkliga introitus för söndagarna under påsk- och pingsttiden har utgivits av komminister Arvid Holm och musikdirektör Torsten Nilsson, Hälsingborg. En utgåva av högtidsdagarnas kollektböner med utskrivnen tonus simplex har ombesörjts av Henrik Jansson. Båda utgåvorna kan sägas vara symptomatiska för de expansionssträvanden som kännetecknar den liturgiska sången i dagens svenska kyrka. Att i olika sammanhang både söka befordra och kritiskt granska denna expansion torde vara en uppgift, värdig Sällskapet Kyrkosångens Vänner.

Uppsala den 2 januari 1961.

Enligt uppdrag

Per-Erik Stuf